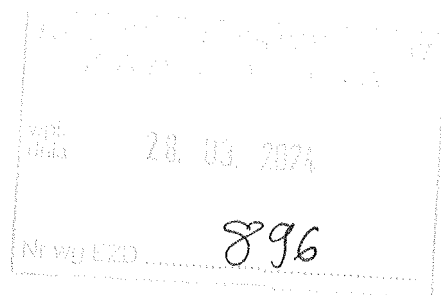

Minister Sprawiedliwości

DLUS-II.4601.8.2024

Sygn. akt U 1/24

Warszawa, 22 marca 2024 r.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 lutego 2024 r. uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

1. Zgodnie z art. 7 i art. 194 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. poz. 483, z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.), a także mając na względzie wskazania płynące z wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. K 34/15 (Dz. U. poz. 2129) i z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. K 35/15 (Dz. U. poz. 2147), jak również wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie Xero Flor przeciwko Polsce (skarga nr 4907/18) i z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie M.L. przeciwko Polsce (skarga nr 40119/21), należy stwierdzić, że:

- 1) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 października 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Bronisława Sitka), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 23 października 2015 r. (poz. 1041),
- 2) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 października 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Andrzeja

Jana Sokali), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 23 października 2015 r. (poz. 1042),

- 3) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie stwierdzenia braku mocy prawnej uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 października 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Romana Hausera), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 26 listopada 2015 r. (poz. 1131),
- 4) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie stwierdzenia braku mocy prawnej uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 października 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Andrzeja Jakubeckiego), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 26 listopada 2015 r. (poz. 1132),
- 5) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie stwierdzenia braku mocy prawnej uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 października 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Krzysztofa Ślebzaka), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 26 listopada 2015 r. (poz. 1133),
- 6) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Mariusza Muszyńskiego), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 2 grudnia 2015 r. (poz. 1184),
- 7) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Henryka Ciocha), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 2 grudnia 2015 r. (poz. 1182),
- 8) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Lecha Morawskiego), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 2 grudnia 2015 r. (poz. 1183),
- 9) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Justyna

Piskorskiego), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 19 września 2017 r. (poz. 873),

- 10) uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Jarosława Wyrembaka), opublikowana w Monitorze Polskim z dnia 31 stycznia 2018 r. (poz. 134)

– zostały podjęte z rażącym naruszeniem prawa, w tym Konstytucji oraz Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a tym samym są pozbawione mocy prawnej i nie wywołały skutków prawnych w nich przewidzianych.

W konsekwencji Mariusz Muszyński, Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak nie są sędziami Trybunału Konstytucyjnego. Liczne orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są dotknięte wadą prawną, ponieważ:

- 1) Mariusz Muszyński, Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak (a wcześniej Henryk Cioch oraz Lech Morawski) brali udział w działalności orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego, uczestnicząc w wydaniu rozstrzygnięć w składach jednoosobowych i wieloosobowych,
- 2) wnioski o wyłączenie od orzekania powyższych osób składane przez strony postępowań były konsekwentnie oddalane,
- 3) sędziowie Trybunału Konstytucyjnego oddalali wnioski o wyłączenie powyższych osób od orzekania, jak również wraz z nieuprawnionymi osobami uczestniczyli w działalności orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego.

2. Kolejno należy zauważyć, że Trybunałem Konstytucyjnym faktycznie kieruje Julia Przyłębska, której Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył pełnienie funkcji Prezesa Trybunału Konstytucyjnego od 21 grudnia 2016 r. Wybór ten, którego poprawność była wielokrotnie kwestionowana, został dokonany bez wcześniejszego uzyskania wymaganej prawem uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Co więcej, nawet jeśli przyjąć do wiadomości zdarzenie faktyczne wadliwego powołania, to zgodnie z art. 10 ust. 2 *ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed*

Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) kadencja Prezesa Trybunału Konstytucyjnego trwa 6 lat. To oznacza, że kadencja Julii Przyłębskiej wygasła z dniem 21 grudnia 2022 r. W konsekwencji wszystkie decyzje proceduralne podejmowane przez Julię Przyłębską w zakresie kierowania pracami Trybunału Konstytucyjnego, a zwłaszcza wyznaczania składów orzekających, mogą być podważane.

Siedmiu sędziów Trybunału Konstytucyjnego w pismach z 28 czerwca 2018 r. oraz 5 grudnia 2018 r. wskazywało, że w praktyce działalności Trybunału Konstytucyjnego dochodziło do manipulowania składami orzecznictwami. Stanowiska te nie wpłynęły na zmianę sposobu funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego, a zwłaszcza na zachowanie osoby faktycznie kierującej Trybunałem Konstytucyjnym.

W związku z sytuacją w Trybunale Konstytucyjnym 15 lutego 2023 r. Komisja Europejska podjęła postępowanie przeciwnaruszeniowe w stosunku do Polski. Zdaniem Komisji Europejskiej Trybunał Konstytucyjny nie wypełnia znamion niezależnego sądu w rozumieniu art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej. Naruszenia Konstytucji i prawa w działalności Trybunału Konstytucyjnego przybrały skalę, która uniemożliwia temu organowi wykonywanie ustrojowych zadań w zakresie kontroli konstytucyjności prawa, w tym ochrony praw człowieka i obywatela.

W ocenie Ministra Sprawiedliwości Trybunał Konstytucyjny w obecnym kształcie jest niezdolny do wykonywania zadań tego organu, określonych w Konstytucji i *ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym* (Dz. U. poz. 2072).

3. Ponadto należy wskazać, że zgodnie z art. 186 ust. 2 Konstytucji Krajowa Rada Sądownictwa może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Z kolei przepis art. 191 ust. 1 Konstytucji precyzuje, że w zakresie, o którym mowa w art. 186 ust. 2 Konstytucji, Krajowa Rada Sądownictwa może wystąpić z wnioskiem w sprawie

zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami.

Wniosek taki został sformułowany w uchwale nr 99/2024 z dnia 14 lutego 2024 r. w sprawie skierowania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przepisów *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 lutego 2024 r. zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych* (Dz. U. poz. 149) wraz z wnioskiem o zabezpieczenie.

Zgodnie z art. 186 ust. 1 Konstytucji podstawową funkcją ustrojową Krajowej Rady Sądownictwa jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Funkcja ta może być realizowana prawidłowo wyłącznie, gdy Krajowa Rada Sądownictwa jest organem niezawisłym i niezależnym od innych władz. Gwarancje tej niezależności i niezawisłości przewidują art. 187 ust. 1 i 3 Konstytucji, które określają skład Krajowej Rady Sądownictwa oraz ustanawiają 4-letnią kadencję jej wybranych członków. Zasadniczą część składu Krajowej Rady Sądownictwa – zgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji – powinni stanowić powołani przedstawiciele sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Wybór przedstawicieli środowiska sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa powinien zatem – zgodnie z art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji – mieć charakter autonomiczny i być realizowany przez środowisko sędziów, bez możliwości czynnego udziału organów władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy w uchwale połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I.-4110-1/20 stwierdził (pkt 31 uzasadnienia):

Ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa ustawodawca wygasił mandaty członków Krajowej Rady Sądownictwa, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, wybranych w oparciu o przepisy dotychczasowe. Skrócenie kadencji sędziów, którzy zasiadali w Krajowej Radzie Sądownictwa w chwili wejścia w życie nowelizacji tłumaczono potrzebą zapewnienia wszystkim członkom Krajowej Rady Sądownictwa wspólnej kadencji, jednak znowelizowana ustawa dopuszcza sytuację, w której mandat

członka Krajowej Rady Sądownictwa wygaśnie przed upływem przewidzianej czteroletniej kadencji (zob. art. 11e ust. 1 i 3, art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 94, dalej – ustawa o KRS), co jest sprzeczne z art. 187 ust. 3 Konstytucji RP. Argument tłumaczący zmianę został zatem przedstawiony fałszywie, a za skróceniem kadencji Rady stały zatem inne okoliczności.

Nowych członków Krajowej Rady Sądownictwa wybrał Sejm RP, stosownie do ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa zmienionej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, co stało w sprzeczności z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP. Zakwestionowanie na gruncie tego przepisu założenia o konieczności dokonania wyboru sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa przez samych sędziów, nie pozwala wskazać organu państwa, mogącego tego wyboru dokonywać. Konstytucja nie przewiduje domniemania kompetencji na rzecz parlamentu. Po zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa piętnastu członków Rady, rekrutujących się spośród sędziów zostało wybranych przez Sejm RP na wspólną czteroletnią kadencję (art. 9a ust. 1 ustawy o KRS). Nie ma wśród nich przedstawicieli Sądu Najwyższego, chociaż tego wymaga art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP.

Ukształtowana przez ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa procedura wyboru sędziów do tego organu spowodowała, że władza sądownicza utraciła wszelki wpływ na jego skład, a w ten sposób pośrednio – również w związku z nowelizacjami innych ustaw ustrojowych – także na kandydatów przedstawionych Prezydentowi w celu powołania na stanowisko sędziego sądu powszechnego, wojskowego, sędziego Sądu Najwyższego oraz sędziów sądów administracyjnych. Krajowa Rada Sądownictwa została zdominowana przez osoby pochodzące z wyboru politycznego większości sejmowej. Po dokonaniu wyboru 15 sędziów będących członkami Krajowej Rady Sądownictwa przez Sejm, aż dwadzieścia jeden spośród dwudziestu pięciu osób wchodzących w skład Rady pochodzi ze wskazania politycznego obu izb parlamentu. W wyniku przeprowadzenia wyborów sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa, sędziowie zasiadający w tym organie przestali być grupą

reprezentującą sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych, jak o tym stanowi art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP. Zasiadający w nim w wyniku politycznego wyboru sędziowie nie uzyskali w taki sposób mandatu do reprezentowania środowiska sędziowskiego, które to zadanie powierzone powinno być osobom cieszącym się autorytetem i niezależnością od politycznych wpływów. Spowodowało to zasadnicze osłabienie roli Krajowej Rady Sądownictwa jako patrona niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Rozwiązania przyjęte w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa co do wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa są niezgodne z zasadą podziału władzy i równoważenia się władz (art. 10 ust. 1 Konstytucji RP), jak również z zasadą odrębności i niezależności sądów (art. 173 Konstytucji RP) i niezawisłości sędziów (art. 178 Konstytucji RP). Istotne znaczenie ma w tym kontekście zasada odrębności władzy sądowniczej. Wynika z niej to, że w ramach podziału i równoważenia się władz ingerencja władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej w funkcjonowanie władzy sądowniczej możliwa jest tylko w granicach zakreślonych w Konstytucji RP, tj. w wypadkach, w których Konstytucja RP to wprost przewiduje. W odniesieniu do Krajowej Rady Sądownictwa zasada odrębności znajduje wyraz w tym, że władza ustawodawcza i władza wykonawcza mogą wpływać na skład osobowy Krajowej Rady Sądownictwa i jej funkcjonowanie tylko w takim zakresie, w którym przewiduje to wprost Konstytucja RP (art. 187 ust. 1 pkt 1 in fine, pkt 3) i ust. 4). W efekcie władza ustawodawcza określając ustrój, zakres działania i tryb pracy Krajowej Rady Sądownictwa (art. 187 ust. 4 Konstytucji RP) nie może kreować nieprzewidzianych w Konstytucji RP kompetencji dla tej władzy do wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa spośród sędziów, gdyż zakres jej kompetencji do powoływania członków Krajowej Rady Sądownictwa został wyznaczony przez ustrojodawcę (art. 187 ust. 1 pkt 3) Konstytucji RP).

Z kolei skrócenie kadencji dotychczasowych członków Krajowej Rady Sądownictwa i wybór nowych członków tego organu na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa wywołuje

zasadnicze zastrzeżenia co do zgodności z art. 187 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, a tym samym wątpliwości co do legalności działania Krajowej Rady Sądownictwa (...).

Wobec powyższego, zgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, a także mając na względzie wskazania płynące z ww. uchwały oraz szeregu innych wyroków Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, należy stwierdzić, że uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej kształtujące skład Krajowej Rady Sądownictwa w zakresie jej członków wybranych spośród sędziów, w tym uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa (M.P. poz. 485), zostały podjęte z rażącym naruszeniem Konstytucji.

Skutkiem podjęcia tych uchwał było ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa w sposób sprzeczny z Konstytucją, Traktatem o Unii Europejskiej oraz Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W konsekwencji tak ukształtowana Krajowa Rada Sądownictwa nie jest zdolna do realizacji jej konstytucyjnych funkcji i zadań, w szczególności stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, w tym przez wykonywanie uprawnień do inicjowania kontroli zgodności aktów normatywnych z Konstytucją.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Minister Sprawiedliwości

/podpisano elektronicznie/